

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Spes & Fiducia, Cuius Iudicisqve Dei, Erga Homines In Hac
Vita Existentes, Firmata**

Stengel, Georg

[S.l.], 1645

Capvt. IX. Quàm prodigiosâ liberalitate Deus seruis suis, maximéq[ue]
religiosis prouideat, tempore necessitatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49823](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49823)

maximè pedum dolorem pati nequiret, loco veneni, cibum plurimæ carnis incoctæ auidiùs deuorauisse: quem dum concoquere non posset, cruditatem passus expirauit. Ac de Valentiniano Imperatore idem author recenset, cum intemperantia cibi ac saturitate, cum Quadorum legationi respõderet, voce impetu sanguinis amissa, sensu integrum expirauisse. Quod & de Iouiano Imperatore testatur Baptista Egnatius. Certè Gregorius Turonensis author est, Childericum Saxonem, cum aliquando ad ambas vsque aures cibo se ingurgitasset, eo suffocatum, in lecto, mortuum, repertum. Nimirum in compendio dici potest: *Propter* Eccli. 37
crapulam multi obierunt: qui autem abstiniens 34.
est, adicit vitam. Consultius etgo est & vino, & cibo nimio carere; quàm abuti, si abundes. Nec tamen seruis suis nihil dat, qui nimium non dat Deus; sicut neque improbos semper finit abundare.

CAPVT. IX.

*Quàm prodigiosa liberalitate Deus seruis
suis, maximeq; religiosis prouideat
tempore necessitatis?*

§. I.

Diuites à Deo inanes dimitti.

Diuites, vt lucidis coloribus gratiam addant, eosque faciant eminentius clarescere, illos colores iuxta ponunt, qui habent obscuritatem. Ita Deus inimicos suos, in ipsa copia, subinde penuria affligit, vt cura illius & amor tantò fiat illustrior, quando paternè prospicit amicis. Auaris, & voluptuarijs, ventremque magis, quam Numen curantibus ita minatur. *Decem iugera vinearum facient lagunculam vnam, & triginta modij sementis facient modios tres: Vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsq; ad vesperam, vt vino estuētis. Cithara, & lyra, & tympanum, & tibia, & vinum in conuiujs vestris: & opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius consideratis. Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exaruit.* His etiam in Psalmo prædicitur. *Et famem patientur, vt canes.* Nam, etsi sint diuites, etsi abundant, tamen potest eos diuina vindicta ad incitas redigere; & è Croësis Iros facere. Quin multi, præ auaritia, quò plus habent, minùs audent comedere

Isa. 5. 10.

Psal. 58. 7.

aut

aut bibere, malunt enim stomachum, quàm loculum inanem circumferre. Quin & illi ipsi, qui in vino & epulis commorantur, nunquam gulam ingluviemq; suam explēt. Quò vina plus bibuntur, plus sitiūtur. Hinc helluones, hinc gurgites vocātur; hinc, tanquam canes importuni, semper mensas allatrant alienas, vmbrae non conuiuæ; nec socij, sed parasiti; ollares amici, non ad aram, sed ad mensam venire parati.

§. II.

Esurientes impleri bonis à Deo.

Aliter agit cum seruis suis Deus; qui non affliget fame animam iusti. Cui, apud Iob, dicitur: *In fame eruet te de morte, & in bello de manu gladij. A flagello lingua absconderis, & nō timebis calamitatem, cum venerit. In vastitate & fame ridebis, & bestias terra non formidabis.* Hoc est, quod dicitur: *Ecce oculi Domini super metuentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia ei. Ut eruat à morte animas eorū: & alat eos in fame.* Ac rursus: *Novit Dominus dies immaculorum: & hereditas eorum in aeternum erit. Non confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur, quia peccatores peribunt. Non enim in Domino, sed in Mundo spem suam ponunt; qui autem de*

Prou. 10.

Iob. 5. 20.

Pl. 32. 18.

Pl. 36. 18.

Dei prouidentia & bonitate sentiunt, quod oportet, haudquaquam ambigunt, vitam, sustentationemque suam multò magis curari à Deo, quàm à seipsis.

§. III.

Deum suos pascere scriptura exemplis docetur.

Quod sanè SS. PP. luculentè docuerunt.

S. August
de orat.
Domi-
nic.

Prou. 10.

Pfal. 36.

Luc. 12.

4. Reg. 4.
38.

Non potest, inquit S. Augustinus, quotidianus cibus deesse justo, cum scriptum sit: Non occidit Dominus fame animam iusti. Et iterum: Iunior fui, etenim senui, & non vidi iustum derelictum, nec semen eius quarens panem: Et iterum: quarentibus regnum Dei, & iustitiam eius omnia promittit apponi, & cum sint Dei omnia, habenti Deum, nihil deerit, si DEVS ipse non desit. Sic Danieli in leonum lacu, iussu regis, incluso, prandium diuinitus procuratur, & inter feras esurientes homo Dei pascitur. Sic alitur Elias in fuga, coruis ministrantibus & volucris cibum apportantibus, in persecutione nutritur. Elisæus quoque, tempore famis, nonne filijs Prophetarum & pulmentum dedit, & amaritudinem magnam in magnam dulcedinem conuertit? Neq; pulmentum tantum, sed & panes. Vir autem quidam venit de Baalsalisa deferens viro Dei panes primitiarum,

rum, viginti panes hordeaceos frumentum novum in pera sua. At ille dixit: Da populo, ut comedat. Responditq; ei minister eius: Quantum est hoc; ut apponam centum viris? Rursum ille ait: Da populo, ut comedat: hæc enim dicit Dominus: Comedent, & supererit. Posuit itaq; coram eis: qui comederunt, & superfuit, juxta verbum Domini. Imago hæc & adumbratio fuit Christi, ad eundem modum, quinque panibus hordeaceis quinque virorum millia, in deserto, pasturi; & pasturi ita, ut duodecim cophini superessent, & tantò plus restaret, quantò plus ademisset. Elisæo in pera allatum est frumentum; Christus discipulos suos, sine sacco & pera misit, & nihil illis defuit. Quare etiam de imitatore Christi & Apostolorum ait D. Ambrosius: Fide tutus putet sibi, quò minus ea requirat, eò magis panem suppetere. Curat enim Deus magis, qui Deum curant magis; & pullatis vestibus album panem pinxit, ut in proverbio est. Quanquã enim Dei servis carnis curam non habentibus, sed jejuniò atque abstinentiã deditis faciliùs satisfiat; cum pomo, nucibus palmarum, pistaceisue satiantur, aut cum ex jure hesterno panem atrum edunt: tamen diuina manus, cum nec ista suppetunt, miracè

Ioã. 6. 11g

4. Reg. 4.

42.

Luc. 22.

35.

rificè

rificè eis succurrit. Proderit, benignum, hunc Dei morem in exemplis docere.

§. IV.

Farina D. Benedicto diuinitus missa.

S. Greg.
l. 2. dial.
c. 32.

Agmen ducat antiquissimus & sanctissimus Benedictus, de quo D. Gregorius ita scribit: *Alio quoq³ tempore, in eadem Campania regione, fames incubuerat, magnâq³ omnes alimentorum indigentia coangustabat. Iamq³, in Benedicti monasterio, triticum deerat: panes verò penè omnes consumti fuerant, ut non plus, quam quinq³, ad refectionis horam, fratribus inueniri potuissent. Cùmq³ eos venerabilis pater contristatos cerneret, eorum pusillanimitatem studuit modesta increpatione corrigere, & rursus promissione sublenare, dicens: Quare de panis inopia vester animus contristatur? Hodie quidem minus est: sed die crastina abundanter habebitis. Sequenti autem die ducenti farinae modij ante fores cellæ in saccis inuenti sunt, quos omnipotēs Deus, quibus deferentibus, transmisisset, nunc usq³ manet incognitum. Quod cum fratres cernerent, Domino gratias referentes, didicerunt iam de abundantia nec in egestate dubitare. Hæc D. Gregorius, qui infra aliud his verbis subiungit.*

§. V.

§. V.

Idem Diuus oleum dando, oleum accipit.

Eo quoq³ tempore, quo alimentorum inopia Ibid. c.
39.
Campaniam grauitè affligebat, vir Dei diuersis indigentibus monasterij sui cuncta tribuerat, ut penè nihil in cellarario, nisi parum quid olei, in vitreo vase, remaneret. Tunc quidam subdiaconus, Agapitus nomine, aduenit, magnoperè postulans, ut sibi aliquantulum olei dari debuisset. Vir autem Domini, qui cuncta decreuerat in terra tribuere, ut in cœlo omnia reseruaret, hoc ipsum parum, quod remanserat olei, iussit petenti dari. Monachus verò, qui cellarium tenebat, audiuit quidem iubentis verba, sed implere distulit. Cùmq³ post paululum, si id, quod iusserat, datum esset, inquireret; respondit monachus, se minimè dedisse: quia si illud ei tribueret, omnino nihil fratribus remaneret. Tunc vir Dei alijs praecepit, ut hoc ipsum vas vitreum, in quo parum olei remansisse videbatur, per fenestram proijcerent, ne in cella aliquid, per inobedentiã, remaneret. Factũq³ est; sub fenestrã autem eadem ingens precipitium patebat, saxorum molibus asperum. Projectum itaq³ vas vitreum, venit in saxis, sed sic mansit incolume, ac si projectum minimè fuisset, ita ut neq³ frangi, neq³ oleum effundi potuisset. Quod vir Dei praecepit
leua-

lenari, atq; ut erat integrum petenti tribui. Tunc collectis fratribus inobedientem Monachum de infidelitate suâ, & superbia, coram omnibus, increpavit. Quâ increpatione completâ, sese cum eisdem fratribus in orationem dedit. In eo autem loco, ubi cum fratribus orabat, vacuum erat ab oleo dolium coopertum. Cumq; sanctus vir in oratione persisteret, cœpit operimentum eiusdem doli oleo excrecente sublenari. Quo commoto atq; sublenato, oleum, quod excreuerat, ora doli transiens, pavementum loci in quo incubuerat, inundabat. Quod Benedictus Dei famulus ut aspexit, protinus orationem complevit, atq; in pavementum oleum defluere cessavit. Tunc diffidentem inobedientemq; fratrem latius admonuit, ut fidem habere disceret & humilitatem. Idem verò frater salubriter correptus erubuit, quia venerabilis pater virtutem omnipotentis Dei, quàm admonitione intimauerat, miraculis ostendebat: nec erat iam, ut quisquam de eius promissionibus dubitare posset: qui in uno eodemque momento, pro vitreo vase penè vacuo, plenum oleo dolium reddidisset.

§. VI.

Dando non perdi opes, sed augeri.

Discant hinc malè prouidi, immò male-

Luc. 6.38. dicti auaritiæ ministri, quàm verum sit illud:
date;

date, & dabitur vobis: discant inde acquirere, unde se putant perdere; nec, quæ dominorum benigna liberalitas jubet distribui pauperibus, ea vel in dominorum commodum, vel, quod deterius est, in suum marsupium referunt. Optimus modus accipiendi est, Dei amore, dare: dum sic minuuntur opes, augentur. Inscitia igitur, immò impietas est, dicere illud, quod apud Aristophanē legitur: *Oleum non est in lecytho*, aut decerpere aliquid, vel totum recondere, quod in templorum & egenorum usus à Dominis est destinatum. Fraudem hi faciunt Dominis suis, quos, dum micam, dum guttam, dum exiguas opes comparcunt, opibus maioribus spoliant. Imò tam imperiti sunt œconomi, ut, dū scrupulosissimè quærunt heros, principésque suos locupletare, eosdem ad summas angustias redigant depauperentque. Si enim Deus *centuplum*, etiam in hac vita, promittit, an non, dum vnum florenum iusti in pauperes expendere, eum Domino suo inexpensum asseruant, eidem centum alios furantur? Et tamen, prò dolor, quid iam frequentius fit in mundo, qui plenus est, eiusmodi fatuis. quid dico, fatuis? atheis Politicis arcarijs, & thesaurarijs, quorū tota

pru-

Aristo-
phan. in
Auibus.

Matt. 19.
29.

prudentia œconomica in eo consistit, vt nihil dispensent, vt Ecclesiæ Ecclesiasticisque sua accîdant, demant, inuertât fauores, gratiam, dona Principum. Nempe huc ventum est rerum, hæc nunc industria censetur, vt bonum temporale, Politicumque, passim bono spirituali & Ecclesiastico anteponatur. Sic virtus it post aurum; sic anima seruit carni; sic religio subijcitur auaritiæ; sic cœlum terris, immo ipse Deus Mundo cogitur famulari. An non tales athei? an non sacrilegi? an non desperati? an non fures? an non ea restituere omnibus pauperibus obstringuntur, quæ ne pauperes à dominis donata acciperent, impediuerunt? Quàm longè præstaret, cum D. Benedicto, has vitreas opes omnes, per fenestram, aut in mare Creticum proijcere; immo spargere in pauperes. Profectò sic non frangerentur, sic *in aterna tabernacula* portarentur. Sic dominos suos demum verè opulentarent. Hæc esset vera fidelitas, talis quæstor quæstum faceret, essetque verè *fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam*. Qui autem hæc non credit, non facit; & qui non facit, non credit, vt proinde, cum iam totæ scholæ sint talia dicentium, & facientium,

hæc

hæc ipsa tempora esse Antichristi videantur, quibus se Christus dixit, *fidem non inuenturum in terris.* Luc. 18. 8.

§. VII.

Iter agentibus PP. Dominicanis, quomodo Deus prospexerit ?

Alia fide imbutus fuit D. Benedictus, ceterique religiosorum conditores, qui crediderunt, Dei bonitatem esse tam bonam, ut nulla se sinat liberalitate superari. Itaque religionem ingressi omnia, Christi amore, dimiserunt, Christum sibi peculiaribus studiis obstringentes, ut ipse quoque peculiarem eorum curam susciperet. In D. Dominici vita legimus, recente adhuc ordine, eum alumnos suos, Christi more, binos, ad poenitentiam prædicandam, in varia loca ablegasse. Contigit aliquando, ut horum duo, usque ad horam nonam diei, hoc est, usque ad vesperam, absque cibo, fame atque itinere, fatigati, inter se mœstis animis consultarent, vndenam, aut quid, ad corpora curanda, in regione ignota, apud ignotos pauperesque sperare possent? Ita sollicitis & nutantibus repente superuenit vir statura procerus, forma honesta & eleganti, sed habitu peregrino, qui illorum infirmam & modi-

eam

Pf. 146. 9.

cam fidem vultuosiùs, & sermone seueriore accusans: Potuistis, inquit, credere Deo, vt eius causâ Mundum relinqueretis, nunc autem credere non potestis, illi curam esse de vobis? *qui dat iumentis escam ipsorum?* Non finet filios fame emori: quod vos ipsi hodie abunde experiemini. His acriter dictis, videri desijt (coelestis quippe Genius erat) fiduciâ magnâ in animis eorum relictâ. Prosequuntur igitur viam, & in pagum proximum, eumque haud magnum aut nobilem declinant; ingrediuntur in templum, orant; orantes loci sacerdos comiter inuitat, domumque suam vt visant, rogat. Dum eunt, obuius miles, suos vult esse conuiuas. Oritur pium certamen. Negat se id passurum sacerdos, sibi iam condixisse dictitans; se jure esse priorem. Miles, contra jus, vim ostendit; & injecta manu, innocentem facere rapinam laborat. Hac controuersia diu agitata, superuenit, diuinâ prouidentia dirigente, oppidi Dominus, litemque dirimit, ductis in suam domum, lautèque habitis & Religiosis, & milite, & sacerdote. O quàm rara lis est, quantò potiùs nunc homines auari, eiusmodi hospites solent à se ad alios deriuare, quàm, exemplo Abrahæ, obuiam pro-

procurrere, atque ad se trahere! quoties, negant se esse domi, cum tales aduenæ fores pultant? Neq; idcirco diffidendum, quia nouit Deus, in cuius manu sunt corda hominum, etiam de parcos Eucliones, ad succurrendum suis, commouere. Quod eò illustrius est opus, quemadmodum & mirabilius est, è pumice, quàm è fonte, aquam elicere.

§. VIII.

Eadem PP. Franciscanis accidisse.

De D. Francisco scribitur, eum, quoties suos aliò amandaret, nullum illis aliud uaticum dare consueuisse, quàm illud Psalmi: *Iacta super Dominum cogitatum tuum, & ipse te enutriet*: cuius versiculi fides, instar omnis peculij, erat. Accidit, ut duobus ab eo peregrinatum missis, diemq; iam ferè totum, via inediàq; confectis, vires deficerent, quin ut stipe ostiatim flagitatâ, nihil à quopiam mortalium porrigeretur. Quàm pronum est, tali tempore, homines fieri subtristes & impatientes? Quàm facilè sollicitudo futuri & præsens inopia confidentiam labefactat? Et tamen, in his ipsis uiris, pusillanimitatem Deus censuit castigandam. Misit igitur ex astris adolescentem ipsis astris formosiorē, qui, interrogatâ causâ, ob quam adeò

Psalm. 54i

23.

deiecti animis essent, binos eis panes exhibuit; quibus dum illi assidentes humi suavissimè vescerentur, cepit eos asperis verbis castigare: *Homines*, inquit, *modicæ fidei, cur divina cura iam diffidebatis? Non vobis in mentem veniebat verborum illorum Prophetæ, quæ tam sæpe vobis S. Pater vester inculcauit; Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet, cum eius videlicet bonitas ne bestijs quidem agri desit? Quamobrem hoc scitote, nullam ob aliam causam distulisse Dominum operam suam, nisi ut fame ipsa diffidentiam vestram puniret.* Dixit hæc, & complura alia talia; ubi loqui cessavit, cessavit pariter etiam conspici. Satis illi fuit, cum corpore mentem etiam illorum pavisse. Nos quoque inde pascamur, neque statim animis concidamus, si non illico manna è cælo cadit, aut è nubibus nobis aduolant coturnices. Illo nos solemur, illud identidem animo volumus: *Quo modo miseretur pater filiorum, miseratus est Dominus timentibus se: quoniam ipse cognouit figmentum nostrum.* Scit ergo nos indigere; &, tanquam pater, non sinit indigere, ad desperationem. *Miseretur, ut Pater; iuuat ut Dominus; præuenit, ut Deus.*

Psal. 102.
13.

§. IX.

S. Saba, quo modo, in necessitate, à Deo fuerit provisum ?

Narrat è Cyrillo Baronius, An. Servatoris 513. in Laura, monachis sub Saba degentibus adeò aliquando victui necessaria defuisse, vt ne quidem panis suppeteret Missæ sacrificio peragendo. Is, qui penum ex officio curabat, monuit Sabam, imminere diem Dominicum, neque præsto esse panem, qui posset in Christi corpus consecrari. Nihil ea inopia Sabam turbauit; iussit insuper sacra fidenter & sperari, & apparari. *Est fidelis, inquebat, qui iubet crastinum manere liberum à solitudine, quod attinet ad usum corporis.* Nondum aduenerat, Dominicus dies, & ecce adsunt quidam facie incogniti equisones, cum triginta iumentorum onere. Onus autem erat frumentum, vinum, oleum, & alia monachis idonea ad alimentum; adeò copiosè congesta, vt Laura capere vix posset. His illatis, anxio monitori suo dixit Sabas: *Quid ais? Sacrumne dimitemus ministerium?* Qua voce ita perculit diffidentis animum, vt in genua procumbens exiguæ suæ erga Deum confidentiæ veniam, cum lachrymis, flagitaret.

Baron.
tō. 6. An.
513. & Cy-
rill. in vi-
ta Sabæ,
apud Sur.
5. Decēb.
Matth. 6.

S. Augu-
stin. lib. 8.
Confess.
c. 11.

Igitur & tu, Lector, quid in te stas, & non stas? Projice te in eum; noli metuere, non se subtrahet, ut cadas, aut fame pereas. Quoties expertus es illius opem, cum non videres, vnde iuvari posses? Ne igitur in posterum diffidas, quia experientiâ sperare didicisti.

§. X.

S. Ignatio Loyola quàm provide succurrerit Deus?

Petr. Ri-
baden. l. 5.
vitæ S. Ig-
natiij, c. 9.

De sanctissimo nostri ordinis Fundatore Ignatio Loyola, in vita eius hæc scribit Ribadeneira. Atq; in hac firmissima in Deum spe, pecuniâq; despicientia, Ignatiij altitudo animi multum excelluit. Erat enim voluntate, req; pauperrimus: animo, Deiq; fiducia opulentissimus. Quapropter nullum, qui ad institutum nostrum aptus, vocatusq; à Deo videretur, à Societate unquam exclusit, propter nostrarum rerum tenuitatem. Illudq; frequenter usurpabat, Nos quidem Deo seruiamus: ille certissime reget nos, & nihil nobis deerit. Iactemus coitatum nostrum in Dominum, & ille nos enutriet. Speremus in Domino, & faciamus bonitatem, & pascemur in diuitijs eius. Et cum quidam non ex externis modo, sed etiam ex domesticis vehementer mirarentur, qua fretus spe, tam

mul-

multos Ignatius nullis certis redditibus fultus
Romæ haberet, quibus alendis magna faculta-
tes vix sufficerent, idq₃ familiariter ex ipso qua-
rerent: an nescitis (inquit) quantas vires spes
in Deum habeat? vel ignoratis, parum illic esse
loci, ubi omnia abunde suppetant? Quæ explo-
rata si essent, & manu tenerentur, ubi nostra es-
set in Deum spes? spes enim quæ videtur, non
est spes. Nam quod quis videt, non sperat. Atq₃
ita sanè euenit sæpissimè, ut nostra paupertas ex
spe contra spem sustentaretur: eiusq₃ rei multa
sunt, eaq₃ clarissima exempla, quæ si persequi o-
mnia velim, longus nimis sim, pauca tantùm
subijciam, ex quibus similia intelligantur. Quo
tempore bellum inter Paulum IV. Pont. Max.
& Philippum Regem Catholicum gestum est,
magna erat in vrbe annonæ caritas, & domi
nostræ rerum omnium penuria: itaq₃ nonnulli
ex nostris suadebant Ignatio, ut familiam suam,
quæ Romæ erat, diuideret, & partem nostrorū
ad alia collegia, ubi cōmodiùs ali possent, aman-
daret. Ignatius verò, hoc ipso tempore, Antoniū
Labacum Architectum apprimè nobilem atq₃
excellentem, qui filium habebat in Societate, ad
se accersiri iubet, cum eo, de solo eligendo ac de-
signando, & duobus collegijs Romano & Ger-
manico adificandis, agit diligenter. iubet uti for-
mam,

mam, exemplarq₃ delineet, rationes sumptuum
 subducatur, ac rem totam subscribat. Atq₃ hoc fa-
 cto declaravit Ignatius, illa Dei opera altissimis
 fixa esse radicibus, & supra eam petram esse
 fundata, quæ neq₃ imbrium vi, neq₃ fluminum
 exundatione, & concursu obrui possunt, neq₃
 ventorum impetu labefactari. Post exempla
 subjecta, quæ supra retulimus, sic pergit.
 Quotidiana experientia Ignatius confirmator,
 & in dies singulari in Deum spe erectior euade-
 bat, cum tot argumentis disceret, se, suosq₃ illi
 cura esse: & ubi maiores rerum ad vitam ne-
 cessariarum angustia timeri poterant, ubi divi-
 nam providentiam largiùs omnia suppeditare,
 & benigniùs sibi præsto esse. Illud præterea, quod
 fuit maximè insigne, & Romæ nostris omnibus
 vulgatissimum, addendum puto. Anno salutis
 nostræ 1555. 16. Septemb. Ioannes Polancus pe-
 cuniam, ad sumptus collegij Romani necessarios,
 neq₃ mutuam, neq₃ fœneratitiam, nec ulla alia
 ratione diligentissimè conquistam inuenerat.
 Rem ad Ignatium placidissimè detulit. Ille verò
 in cubiculum se abdedit, orationi se dedit, Deum
 precatus est, ut præsentis subveniret inopia. Post
 orationem Iacobum Laynem, Christophorum
 Madridium, ipsum deniq₃ Polancum ad se vo-
 cat, ipsis, quid à Polanco acceperit, exponit, seq₃
 rem

rem totam Deo commendasse ait, & se quidem neq₃ prophetam esse, neq₃ filium prophetarum, sed tamen pro certo habere, Deum rebus providentissime consulturum. Et ad Polancum conversus: Tu (inquit) Polance, in sex proximos menses Collegij res curato, & illi sumptus necessarios suppeditato, ego te istarum rerum cura postea liberabo. Permirum fuit, eo ipso die, qui tamen iam vergebat in occasum, duobus ex locis, ab hominibus nostra inopia, atq₃ difficultatis ignavis, sponte pecunia missa est, qua ex illis tunc angustijs exire licuit. Profectus sum ego Octobr. mense proximo in Germaniam inferiorem, & mense Martio insequentis annis 1556. cum sex mensium spatium ab Ignatio definitum, aut effluxisse iam, aut appetere videretur, Romam ad Martinum Olanium scripsi, me ut de rei exitu faceret certiozem. Ille verò rescripsit, pridie eius diei, quàm à me literas accepisset, magnam pecunie summam, eleemosyna nomine, Romam nostris allatam, es alienum penè dissolutum, Polancum illa anxia rerum necessariarum cura liberatum. solutiore animo esse, res omnes fluere, & supra opinionem omnium, quàm unquam antea copiosius abundare. Itaq₃ verba Ignatij re ipsa & felicissimo successu adeò esse comprobata, ut ipse maiora miracula non requireret ad

habendam fidem Ignatio: sed cœleste tantum lumen, quo illustratus mentis oculis videret, quæ corporeis oculis cernebat. Hæc de S. Ignatio Ribadeneira, complurâque, eodem loco, commemorat illustrissima fiduciæ eius erga Deum exempla, quæ omnia repetere, prolixum esset. Est in manibus author. Ad alios, & alia propero, prodigijs plena & documentis.

§. X.

S. Franciscum de Paula, in ædificando canobio, quibus prodigijs adjuerit Deus?

Fons quidam perennis miraculorum erat Franciscus de Paula, per quem, & in quo, cum monasteria ædificaret, diuinam suam protectionem illustrissimè Superi ostenderunt. *Superant fidem humanam*, inquit vitæ illius Scriptor, *quæ Angelorum haud dubiè ministerio, in Paulani conuentus fabrica, visa sunt miracula, nihil illis aut frequentius, aut incredibilius, nam onera graua facili negotio, virtute diuina trahebantur & vehebantur frequentissimè, & collis vicinus, qui Dormitorio extruendo officiebat, ad nutum sublatus est in alium locum; alius verò, qui imminebat, facto crucis signo, medio in aère suspenditur, & verbo eius fistitur, fons solo erumpit ad operarum v-*
sum

Franciscus
Victor.
in vita &
mirac. S.
Francisci.
à Paul. c.
16. lib. 1.

sum commodiorem. Calx non sine miraculo effossa terra producitur. Fornacem frequentius succensam, in qua calx decoquebatur, illesus ingreditur, & egreditur, ut periculo, quod ingruebat paupertati tanti viri, sese opponeret innocentia & sanctimonia. In huius porrò miraculi, quod vulgatissimum est, monumentum, eò loci visitur sacellum, illincq; tellus educitur, è qua vasa opere figulino composita per uniuersum orbem deferuntur, ad febrium aliorumq; morborum presentissimam medelam. Nec vno, aut altero tantum exemplo compertum habemus ignis erga Francisci castimonia obsequia. Nā titiones extinctos accendit, cibos sine igne excoxit, manus in ollas & lecythos olei feruentis illesus immisit, lapides calcineos candentes è fornace eduxit, lateres & saxa in ignem injecta, & calore rubentia, è foco in vas, in quo infirmus lauandus erat, balneumq; satis distitum loco, instar rosarum, gestauit, nudis pedibus ignem periculosè spineta innadentem compressit & extinxit, nudis etiam manibus, plantisq; succensas prunas protriuit, lampadesq; ac cereos sine lumine accendit. Calcem è fornace candentem manibus illesis eduxit, & contrectauit. Accidit aliquando, ut faber ferrarius B. Francisco quicquid ferri ad Conuentus fabricam desideraretur,

tur, polliceretur, dummodo carbonem subministraret. Conuentione istiusmodi habitâ, lignorum struem in fossa profunda occludit, igne supposito. Cum autem ignis superpositum aggerem inuaderet, accurrit Franciscus, & pedibus nudis flammâs erumpentes retudit, donec unus è Fratribus terram detulisset, qua hiatus oppleretur. Narrabo aliud factum. Quidam ex operarijs fides furto sustulerat. Coniectabant pleriq; unum quempiam ex omnibus. Negabat ille acriter. At Franciscus tot repetitis mendacijs offensus, imperat ollam feruentem adferri, in quam nudus brachium primum immisit, deinde Latomo, quem coniectabat furem, dixit, fili, si furti non es reus, polliceor, te diuina ope manum tuam ex aqua, quemadmodum ego ipse, educturum in tue innocentie experimentum. Verum ille male facti conscientia tactus, non est ausus eiusmodi periculum facere, maluitque furtiuum obsequium profiteri.

§. XII.

Per eundem Sanctum, in alendis mortalibus diuine potentie vis ostensa.

Idem au-
thor lib.
2. c. 1.
Eod. lib.
6. 4.

Maiora adhuc recensentur infra, quæ Paterni, in ciuitate Calabriae, gesta sunt, dum altera fabrica, construeretur. E quibus sufficit ea, quæ huc spectant, apponere. Quid

memo-

memorem? inquit author, quoties suos operarios dapibus cœlestibus, & non alia ratione, quàm Angelorum ministerio comparatis, aut miraculo multiplicatis aluit? Sanè quidem processus ad canonizationem Neocastrensis meminit Angeli missi à Christo IESU ad S. Franciscum, ut deferret frustulum panis, & vini amphoram, quibus reficerentur conducti, ad ligna in quodã monte comparanda, operarij. Verùm quod in eo miraculo omnibus omnium oculis, & sensibus subiectum est, invisibili Angelorum ope perpetratum credimus, in ys, quæ subiiciuntur exemplis. Nam primo omnium, ter mille viros, aut mulieres, qui Paternum visendi Thaumaturgi gratia confluerant, unico panis cophino, atq; vini amphora ad satietatem reficit: cùm tamen postea idem cophinus, eadẽq; amphora intacta remaneret. Altera autem die, cùm quendam ex fabris ostendisset, proferens ficum unã (quam alij restim ficuum dixerunt) inquit: Putasne me tibi & socijs tuis, ex hac ficu partem aliquam dare posse? cui iste ratus id impossibile factu, subridens: at mi Pater, inquit, si totam distribueris, quid tibi cedit? Respondit S. vir, gratia DEI, Charissime, quæ non deest inquirentibus eum toto mentis affectu. Igitur ficum istam viginti operarijs divisit, cum ea singulorũ admi-

admiracione, ut omnibus abunde satiatis, ficibus
 pre manibus superesset. Idem narratur de tre-
 centis hominibus, qui operam nauabant aque
 ducti Conuentus excanando, paucis ficibus ita
 refectis, ut superessent. Præterea viginti numero
 fabros lignarios, quos cadendis in silua lignis ad-
 dixerat, vno pane, viniq; amphora, totam diem
 aluit, præter omnium expectationem, qui ante-
 quam è Conuentu migrarèt, conquesti fuerant,
 quod parcè nimium singulorum educationi pro-
 spectum fuisset. Ad hoc memorandum est, quod
 in litteris Vincentij Carafe Comitis ad Leonè
 X. atq; alibi consignatum est, innumerabili ho-
 minum concursu confluyente, è cophino panis in-
 tacto, & vini cado inexhausto omnes comedisse
 & bibisse. Erátq; istud miraculi genus valde fa-
 miliare S. Patri Thaumaturgo: Nam de eodẽ
 vini dolio, à mense Aprili, ad mensem Septembris;
 ab omnibus operarijs, & innumeris, qui Pater-
 num confluebant, potatum est. Fabarum item
 parua mensura per multos menses non deficit;
 vinum, lactuca, & frustulum panis multipli-
 cantur, cistula pomorum oblata à paupercula
 ducentis hominibus ita diuisa est, ut singulis po-
 mum vnum cederet. Deniq; in apparatus mensa
 Guilielmo Oecono, & Præfecto domus Illu-
 strissima D. Marchionisse de Polixena, nec pi-
 seis

scis miraculo expiscatus, nec panis, nec vinum à comedentibus minui visa sunt. Pluráq; alia ex actis ad canonizationem colligere est, quæ noster scribendi stylus contrahit brevitatis desiderio. Hæc de S. Francisco Paulino.

§. XIII.

S. Felix vna miraculosa reficiens, vicissim ipse, quàm sit miraculose refectus?

Aliquando autem Christus, pane, aliquando vino; aliquando sua manu, suos pascit, aliquando aliena. Nota etiã in pueros est S. Othomari lagùcula. De S. Felice Nolano à Ribade-neira hæc memorantur. Postquã (sicut olim D. Petrus ex Herodiano carcere) ab Angelo è vinculis eductus ad montem peruenit, in quo S. Maximus Nolæ, in Campania, Episcopus, vitatis persecutoribus, fame confectus frigoreq; rigens in niuoso solo jacens mortuo, quàm viuo, similiar, vix spirabat; illico super eum se, Prophetæ instar, jaciens manus manibus, pedibúsq; pedes, & os ori composuit, vt rigentia membra calore pariter corporis foueret & charitatis. Tamdiu ita jacuit, donec & ipse algeret: neq; tamen se aliquid proficere vidit. Itaque in preces & genua se erexit, Deúmque incensissima oratione etiam atque etiam rogauit, vt extreme

Petr. Ribad. 14.
Ianuarij.

mè affecto seni succurreret. Vide mihi vim
Matt. 7. 15. precum, & virtutem prouidentis Dei. *Nunc-
 quid colligunt de spinis uuas, aut de tribulis fi-
 cus?* dixit Christus, naturæ indolem inge-
 niûmq; declarans. Atqui hic felix, pro Ma-
 ximo, Deum precatus, de vicino rubo, pi-
 etissimè liuentem conspexit pendere uam.
 Eam igitur, quasi demissum cælo munus,
 carpens digitali prælo domiuit expressumq;
 ori senis mustum instillauit. Quàm primum
 semianimis Præsul ætherio depromptum-
 cado falernum libauit, vimq; eius in uenas
 admisit, veluti à morte reuocatus, aut alto
 experrectus sopore, cœpit gratiatos diu ocu-
 los aperire, Numinisque benignitatem re-
 diuina voce laudare. Nec minor fuit in ipsâ
 etiam Felicem Numinis prouidentia. Siqui-
 dem postquam Nolam nouus Aeneas Ma-
 ximum, tanquam Patrem suum, incedere
 pedibus non valentem, humeris susceptum
 reportauit, paulò post, noua orta est tem-
 pestas. Quærebatur tum ab Imperatoris
 milite Felix, tanquam caput Christianorû;
 neque in medio foro agnoscebatur, post-
 quam ipse de seipso interrogatus, dixit:
*Sibi Felicem de facie notum non esse (vsq; adeò
 nunquam in speculo se viderat) eoque dicto*
 felc

fese captantium è manibus subduxit. Ut etiam ex oculis sese eorum subduceret, latebras circumspexit. Prope erant parietinæ, ibi inter ruderà sese viuum cogitabat sepelire. Instabat fugienti miles, qui intellexerat; eum ipsum esse Felicem, qui cum in foro fuerat collocutus. Instantem vbi vidit; inuocata diuina ope, non tam in latibulum; quàm in patentem locum intrauit. Cœlesti opus erat clypeo. Mox igitur adeò densa araneorum tela diuinitus ei asylo est prætexta; vt sequi non posset crudelitas; quò se innocentia recepisset. Quis enim sibi persuaderet, opus tam citò creuisse araneorum? Pulcherrimè S. Paulinus ait:

*Sic vbi Christus adest nobis, & araneâ muro est:
Aut cui Christus abest, & murus aranea fiet.*

Multi enim, intra firmissimarũ vrbium mœnia, non sunt tuti: Felicem opera aranearũ & tenuissimæ telæ defenderunt; sub quibus vtiq; securiùs, quàm alij sub Orci galea, Dei seruus latitauit. Felix vbi delusos spe sua venaticos canes animaduertit, ad Deum conuersus, *Et si, inquit, ambulauero in medio umbra mortis, non timebo, mala, quoniam tu mecum es; indeque, vt S. Paulinus refert, parietinas interiores ingressus, solidum*

*Psal. 12.
4.*

P illie

Gregor.
Turonés.
l. 1. de mi-
rac. cap.
104.

illic semestri delituit, nulli mortalium visus cognitusue. Gregorius Turonensis, ait, cum toto trimestri inibi delituisse. At quis tam strenuum militem, tam pium Presbyterum, toto illo temporis intervallo, aluit? Audi miram providentiam. In proximo habitabat mulier admodum addicta Deo, quæ Felicis ibi latitantis prorsus ignara, non secus, ac si conscia foret, eodem, quo sanctus erat, loco, (quem suum esse penum putabat) in excessu mentis, esculanta vernis suis destinata, collocabat. Quòdque mirabile erat, semper ponendorum esculentorum memor, recipiendorum semper immemor fiebat. Ita totius ignara miraculi Felicis nutritrix ignotum alumnum sustentavit. Quæ, ne potus deficeret, licet sudum cœlum imbres suspendisset, & solum siccitate aruisset, Deus, æthere lactante, refecit. Siquidem adeò vberem de cœlo rorem in veterem, quæ fortè, immo consilio Altissimi, ponè aderat, testam depluit, vt omnem illo sitis ardorem temperaret. Nemo de clypeo, nemo de cibo, nemo de potu sollicitus sit. Nouit Deus seruos suos araneorum telâ clypeare; nouit pascere cibus in alium usum preparatis, sicut Danielem alterius

Pro.

Prophetæ messorumque pulmento ; nouit
cœli rorem in nectar vertere ; dummodo
illius nos curæ permittamus, neque, contra
præcepta eius, de rebus caducis ; vsque ad
desperationem, solliciti simus:

§. XIV.

*S. Lydvvina liberalitas diuinâ liberali-
tate compensata.*

Neque arbitrandum est, solis eam viris à
Deo potestatem factam. Refert Ioan. Brug-
mannus, de S. Lydvvina virgine, quæ in
comitatu Hollandiæ, oppido Schiedamensi,
æquè mira egit, ac passa est, eam erga indi-
gentes maximè fuisse liberalem, quos, si po-
terat, vel coctis, vel crudis iuuabat cibus; si
non poterat, benignitate verborum solaba-
tur. *Nouerat pauperum nomina, & habitacu-
la; & quamuis jaceret in tenebris, omnia in-
tueri, omnia distinctè cognoscere videbatur,*
*perinde ac si versaretur inter homines. In pau-
perum usus iussit, hyeme, sale aspergi carnes, sa-
litas, cum pisces coctas illis transmittibat. Conti-
git aliquando, ut cum vicinis diuidenda vaccæ
quarta pars ei cederet ad alendos pauperes. Ex
ea cum ministræ eius quandam portionem cum
pisces coxissent, & triginta domibus inde ad satu-
ritatem distribuissent, quidam ait Lydvvina:*

P 2

quem

Ioan. Brugmā.
& ex eo
Surius
tom. 7.
12. April.
part. 2.
cap. 2.

quemadmodum iussisti, triginta pauperum domibus de carnibus, & pisis tuis ad satietatem dedimus, & tamen nihil in olla diminutum videtur. E vestigio illa respondit: Non pro meis meritis, sed pro sua bonitate id fecit Deus. An non ille dixit, date, & dabitur vobis? Comederunt sanè ex illis carnibus domestici eius, comederunt aduentantes peregrini, omnes admiratione permoti, manum Domini adesse fatebantur, quæ olim vidua farinulam conseruârat. Porro etiam diuites, præ deuotione, petebant interdum mitti sibi de buccellis virginis nostræ. Illos verò pauperes ante omnes secretò fouere & pascere studebat, quos ex opulentis nouerat ad inopiam reductos, & verecundia à petendis eleemosynis cohiberi. Mendicabat autem etiam ipsa, si defessent carnes, quibus inopes reficeret. Orauit quandoq; virum pium, ut si haberet armum porci coctum, mitteret sibi pauperibus impertiendum. Fecit ille, & mox sensit quàm sit grata Deo manus porrecta ad dandum. Ut enim ipse fassus est, cùm paulò post coniecisset oculos eò, unde rulerat armum, vidit alium longè maiorem suspensum. Sciscitatur ex familia, num quis eum suspenderit. Negant omnes: agnoscit donum Dei, fit erga virginem nostram deuotior, fit in pauperes liberalior. Mulier quædam caduco labo-

rans morbo, sæpè in plateis corruebat. Accidit autem, ut magno spiritus angore correpta in domunculam Lydvina intraret, potúmque sibi dari posceret. Lydvina tum nihil cogitans de exiguo vino, quod supererat, cum sola esset, aquam monstravit fœmina, quodam vasculo contentam. Illa totam exhausit, sed sitis extincta non est. Ardet misera, plúsque sibi dari petit. Tum Lydvina recordata vini, digito ostendit; atque illa totum bibit: rursusque instat pro potu. Sed cum nihil liquoris haberet virgo, dedit ei nummum quendam, ut illo sibi potum emeret; quem illa hilariter accipiens, abscessit. Deinde febribus Lydvinam corripientibus, orat patrẽ, ut paucillum vini porrigat, quo labia arentia tingantur; non enim meminit tunc fœminam morbidam vinum omne epotasse. Porrigit pater poculum filie, unde illa mulier biberat; & ecce, plenum est optimo vino, diuinitus in illud infuso. Stupet virgo, sentiens nullum se melius bibisse vinum, nec tamen patri indicat, unde sit, licet & ille stupens admiraretur, neque colorem, neque saporem eius unquam perire. Tandem cum in vasculo, longo tempore, durasset, cuiusdam fœmine incuria effusum est. Per id tempus adhuc parcissime vino utebatur Lydvina: itaque doluit illud effusum, quod nunquam habuisset sibi

accommodatius vinum. Cùm enim alia vina sine aqua admixtione bibere non posset, hoc solū purum bibit. Obseruet hic lector humanitatem sancta Virginis, quæ è suo poculo iussit foeminam morbo comitiali vexatam bibere. Cùm frater eius *Vilhelmus* excessisset è viniis, multo ere alieno obstrictus, filij eius in magnam inciderunt calamitatem, quam humanitus evadere vix possent. Tū *Lydvina* illorum miserta, quadam clinodia sua distraxit octo libris eius regionis. Dedit autem negotium *Nicolao* cognato suo, ut is è crumena, in quam nummos omnes condiderat, satisfaceret creditoribus. Fecit ille, ut iussus erat, & cùm omnibus esset factum satis, quod reliquum fuit pecunie in crumena, ter coram *Lydvina* numeratum est, & tantundem inuentū est, quantum illa primò imposuerat. Illa verò prohibuit, ne cuiquam id indicaretur, crumenamq; illam Domini *IESV* voluit crumenā deinceps appellari. Atq; ex illa & ipsa expendebat in pauperes & liberaliter, & Dominus *IESVS* abundè infundebat. Quibusdam specialibus amicis aliquando ex ea percunctantibus, quantum ex illa crumena post obitum fratris sui *Vilhelmi* distribuisset, sic respondit: Quandoquidem video non latere vos donum Dei, pro certo confirmo, me de illis octo libris plus quàm
quā

quadraginta libras in pauperes erogasse, præter eas, quibus dissolui es alienum fratris mei. Sex annis ante obitum virginis multis modis ex ea pecunia datum est pauperibus, & illa rursus divinitus aucta. Post decessum virginis, dimidia pars pecunie in eadē crumena reperta est. Quidam etiam eius aurei nummi coram tribus fide dignis viris numerati, illis stupentibus, visibiliter aucti fuere.

§. XV.

*In mari navigantibus aqua dulcis
suppeditata.*

Vt famelicis prouidet, sic sitientibus clamat Deus: *Omnes sitientes venite ad aquas, Isai. 55. 1.* Nam & è petra eijcere aquas ictu virgæ potest; (& è nubibus, panem in cibum, imbrem in potum præcipitare. Audite veritatis simplicitatem. *Abbas Gregorius Anachoreta* Pratum narravit nobis dicens: *Cum ex Byzantio descendere, ingressus sum nauim, Intrauit autem* Moschi *& Scriba quidam, cum uxore suâ, profecturus* Euirati *ad sanctam ciuitatem, orationis causâ. Erat* cap. 174. *autem Nauclerus religiosus valde, multumq; jeiunans. Cum ergò nauigaremus, scriba serui frustra consumebant aquam. Postquam verò in medium pelagus venimus, defecit nobis aqua; eramúsq; in magnâ tristitiâ. Et erat miserabile*

spectaculum, videre mulieres & pueros, & in-
 fantes siti arescentes, & velut mortuos jacentes.
 Cum ergo dies tres in hac necessitate fuisset,
 scriba ipse tribulationem non sustinens, educto
 gladio, & nautas, & Nauclerum volebat occi-
 dere. Dicebat enim: hi sunt nostra perditionis
 authores, quia non sumpserunt aquam ad suf-
 ficientiam. Ego autem orabam scribam dicens:
 noli hoc facere, sed magis deprecemur Dominum
 nostrum IESUM verum Deum, qui facit ma-
 gna, & mirabilia, quorum non est numerus.
 Ecce enim & Nauclerus, ut vides, tertium
 hunc agit diem, jeiunio, & orationi vacans.
 Cumq; acquiescisset scriba, quarta die, circa se-
 xtam horam, surgens Nauclerus, clamavit vo-
 ce magna dicens: Gloria tibi, Christe Deus no-
 ster: ita ut omnes mirarentur in voce ipsius. Di-
 xitq; nautis: submitte membranas. Et cum
 explicuissent eas, ecce nubes supra nauem veniens,
 tantum pluit aqua, donec impleuerunt vasa ad
 necessitudinem nostram. Erat autem miraculum
 grande & terribile, quod, velificante naue, nubes
 illa consequeretur nos, & extra nauem non plue-
 ret. Sic extra vellus olim ros non cecidit, ut
 appareret, destinato cecidisse. Impleta est
 igitur promissio illa: Effundam aquas super
 sitientem. Quod, si cui forte nubes non suffi-
 cit,

Iudic. 6.
38.

Isa. 44. 3.

git, audiat, tota maria dulcedinem induisse, ut seruis Dei in potum cederent. *Anachoreta* quidam erat in partibus Iordanis, nomine Theodorus Eunuchus. Hic necessitate quadam compulsus est Constantinopolim pergere, ingressusque est in nauim. Cum verò nauis diutiùs detineretur in pelago, defecit aqua, erantque nautæ, & vectores in magnâ anxietate & desperatione. Surgens autem Anachoreta & expandens in cælum manus suas ad Deum, qui saluat de morte animas nostras, factâ oratione, signauit mare signo crucis, & ait nautis: *Benedictus Dominus, haurite, quantum aquæ opus habetis. Impleueruntque omnia vasa sua de mari aquâ dulci. Et omnes glorificauerunt Deum. Qui* utique reduxit prodigiù Moysis aquis Mara amaritudinem adimentis. Glorificantes autem Deum compellare se meritò potuerunt illis verbis: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris: & dicetis in die illa: Confitemini Domino, & inuocate nomen eius: notas facite in populis adinventiones eius.*

§. XVI.

Mirabiles natura, aut Dei fontes.

Quid quòd Deus, ipsius naturæ ingenio, sicut pluit super justos & injustos, ita alicubi pijs pariter ac impijs prodigiosissimos fon-

Moschus
Euiratus
in Prato
Spirit. c.
173.

Exod. 15.
13.

Isa. 12. 3.

Leon. 101
Lefsius
lib. 1. de
Prouer.
Num.
rat. 5.

tes finit pereñare, quibus sitim restinguant?
Quippe *insula cuidam Canarica, quæ FERRI
dicitur, omni aqua dulci destituta subuenit di-
uina Providentia arboris cuiusdam presidio;*
*cuius ea natura est, ut assiduè instar fontis, dulci
humore stillet, qui hominibus & pecoribus ad po-
tū sufficiat.* Nimirum omnia vbique subsunt
Deo; si vult, ex ipsis ignibus potest aquam
producere, ex aquis ignes.

Quis querat in arbore nectar?

Psal. 24.
14.
Iudic. 13.
19.

Deut. 32.
13.

Sed Deus ibi potest reperire. Sicut fit, apud
Sinus, vbi ex arborum folijs vina dul-
cissima exprimuntur. Dummodo nos De-
um timeamus, *Non est inopia timentibus e-
um.* Potest è maxilla, immo è dente fontem
prolicere, vnde Samsones bibant ad satie-
tatem; immo & ad voluptatem. Nam &
illa aqua, quæ, ad virgæ ictum, immo nutū,
de petra, saxoq; durissimo, profiliit, olei, &
mellis dulcedinem præbuit gustantibus. Ita
*olim populum suum constituit super excelsam
terram, ut comederet fructus agrorum, ut suge-
ret mel de petra, oleūq; de saxo durissimo.*
Nempe, qui in Nuptijs, ex aqua vinum opti-
mum fecit, facere etiam potest, vt ipsa aqua
mellis gustum adipiscatur. Cum filijs Belial,
cum noctes diēsque pergræcantibus Api-
cijs,

eijs, cum fagis & magis nocturnâ vecturâ in cellas alienas, & ad dolia non sua peregrinantibus, etiam vinum Creticum in absynthium vertatur, & sit de vinea Sodomorum, *Deut. 32°* vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæ: *32°* uva eorum, uva fellis, & botri amarissimi. Fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile. Amara enim conscientia, etiam ex Massico, aut Maronæo vino absynthiacum producit; vt etiam hîc congruat, quod de graphio Symposius Poëta dicit: *Symposi in Enig^{ma}*
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

CAPVT. X.

Aliunde desertis Dei seruis, etiam delicias apponi.

§. I.

Quæ à Deo sunt, suauiora sunt.

Non Christo tantum, in deserto, Angeli ministrarunt, sed etiam ipse Christus Angelis, hoc est, hominibus in deserto, more Angelorum, uiuentibus. Pauit enim quinq; panibus quinq; virorum millia; immò plura postea millia Eremitarum. Neque tamen putandum est, eos, quos etiam miraculosè sustentat diuina prouidentia, aut solo pane hordeaceo, aut sine

ant?
 RRI
 t di-
 dio;
 dulci
 d po-
 sunt
 uam
 apud
 dul-
 De-
 us e-
 rem
 atie-
 a &
 uti,
 &
 Ita
 sam
 fuge-
 Bimo.
 opti-
 aqua
 elial,
 Api-
 eijs,